

การใช้อาวุธในการรำโนราประกอบพิธีกรรม

The Use of Weapon in Thai Southern Dancing Ceremony

สายฝน ไฟแสง | Saifon Faiseng

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาที่มา วิเคราะห์กระบวนการทำรำและกลวิธี การใช้อาวุธ ในการรำโนราประกอบพิธีกรรม คือ การรำแทงเข้ และการรำเชี่ยนพราย วิธีการวิจัยใช้การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ศิลปินโนรา ผู้บรรเลงดนตรี ผู้ทรงคุณวุฒิ การสังเกต การสาธิตการรำจากศิลปินโนรา

ผลการศึกษาพบว่า การใช้อาวุธในการรำโนราประกอบพิธีกรรมปรากฏในการรำโนรา 2 ชุด คือ การรำแทงเข้ และการรำเชี่ยนพราย การรำทั้งสองประเภทเป็นการแสดงชั้นสูงใช้แสดงสำหรับการประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู กระบวนการใช้อาวุธในการรำแทงเข้ ปรากฏท่ารำจำนวน 30 ท่า ปรากฏการจับหอก 2 ลักษณะ เพลงที่ใช้ประกอบการรำคือ เพลงเชิด เพลงโค และเพลงนาหรือเพลงเดิน และกระบวนการใช้ไม้หวายในขณะรำเชี่ยนพรายปรากฏท่ารำจำนวน 29 ท่า ปรากฏการจับไม้หวาย 2 ลักษณะ ทำนองเพลงที่ใช้ประกอบการรำคือ เพลงเชิด และเพลงกราย

คำสำคัญ : อาวุธที่ใช้ในการรำ, แทงเข้, เชี่ยนพราย

Abstract

This thesis aims to study the source, analysis process of the postures and techniques for using weapons Nora dance rituals which are “Taeng Khe” dance and “Kein Prie” dance. Research methods used to study are the documents and related research, the interview Nora artist, the musician and experts, the observation and the artist Nora demonstrations.

The study found that the uses of a weapon in 2 sets of the Nora dance rituals are “Taeng Khe” and “Kein Prie” dance which use in Nora Rong Kru ceremony. Catching two spears is weapon used in Taeng Khe dance with 30 postures with Chert, Kho, Nard, and Doen songs. Catching wooden cane 2 process used in Kein prie dance with 29 postures with Chert and Kray songs.

Keyword : The use of weapon, Taeng Khe, Kein Prie

บทนำ

โนรา เป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่งที่มีมาช้านานและยังได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน เป็นศิลปะการแสดงที่มีระเบียบแบบแผนในการแสดงกล่าวได้ว่าเป็นสัญลักษณ์เด่นของคนไทยในภาคใต้คืออย่างหนึ่ง ทั้งนี้ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อของคนในภาคใต้ได้เป็นอย่างดี ทำนองเดียวกับที่หมอลำเป็นสัญลักษณ์ของภาคอีสานหรือแอ่วซอเป็นสัญลักษณ์ของภาคเหนือ เป็นต้น การแสดงโนราที่มีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ 2 ประการ คือ การแสดงเพื่อประกอบพิธีกรรมและการแสดงเพื่อความบันเทิง

การแสดงโนราเพื่อประกอบพิธีกรรม เป็นการแสดงของศิลปินผู้ที่มีเชื้อสายโนราตามความเชื่อของบรรพบุรุษที่ได้สืบทอดกันมา พิธีกรรมนั้นคือ โนราโรงครู เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อไหว้ครูหรือไหว้ตายายโนรา เพื่อแก้บน และเพื่อครอบเทริดผูกผ้าใหญ่ การจัดโนราโรงครูแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โนราโรงเล็กและโนราโรงใหญ่ ความแตกต่างระหว่างการจัดโนราโรงเล็กและการจัดโนราโรงใหญ่ ส่วนการจัดโนราโรงใหญ่จะมีการรำ

คล้องหงส์ และการรำแทงเข้ จากการศึกษาพบว่า การรำคล้องหงส์ไม่ปรากฏการใช้อาวุธ แต่พบการใช้อาวุธปรากฏอยู่ในการรำแทงเข้ อาวุธนั้นคือ หอก

การแสดงโนราเพื่อความบันเทิง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การแสดงโนราโรงเดียวและการแสดงโนราประชันโรง การแสดงโนราโรงเดียว เป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงที่จัดให้มีขึ้นเพียงคณะเดียวหรือหลายคณะก็ได้ และการแสดงโนราประชันโรง เป็นการแข่งขันของโนราตั้งแต่ 2 คณะขึ้นไป เพื่ออวดฝีมือว่าใครรำดีกว่าใคร มีกิจกรรมที่แตกต่างระหว่างการแสดงโนราโรงเดียวและการแสดงโนราประชันโรง คือ การแสดงโนราประชันโรงมีการรำเชี่ยนพราย - เหยียบลูกมะนาวปรากฏอยู่ ซึ่งเป็นการรำเพื่อประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ เป็นการตัดไม้ข่มนาม คู่ต่อสู้ และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่คณะโนราของตนเอง นอกจากนี้ก็ปรากฏการใช้อาวุธให้เห็นด้วยคือไม้หวาย

อาวุธ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการทำร้าย ทำลาย ป้องกัน ต่อสู้ หรือฆ่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 1369) การใช้อาวุธในการรำโนรานั้นช่วยให้การรำมีความสมจริงและช่วยเสริมบทบาทของตัวละครให้ดูมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น การใช้อาวุธจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแสดงโนรา การแสดงที่ปรากฏการใช้อาวุธประกอบในการรำมีด้วยกัน 2 ชุดการแสดง คือ การรำแทงเข้และการรำเชี่ยนพราย - เหยียบลูกมะนาว

การรำแทงเข้ เป็นการรำรำให้เห็นถึงการต่อสู้กับจระเข้โดยใช้หอกเพื่อป้องกันไม่ให้จระเข้มาทำร้าย ผู้ที่สามารถใช้หอกในการรำโนราต้องเป็นนายโรงโนราเท่านั้น และการรำเชี่ยนพราย - เหยียบลูกมะนาว เป็นการรำประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์เพื่อปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายออกจากโรงของตนเอง และเพื่อป้องกันการทำคุณไสยจากฝ่ายตรงข้าม นอกจากนี้ก็ยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิกในคณะอีกด้วย การรำเชี่ยนพรายจะต้องรำต่อด้วยการรำเหยียบลูกมะนาว จึงเรียกรวมกันว่า รำเชี่ยนพราย - เหยียบลูกมะนาว อาวุธที่ใช้ประกอบการรำคือ ไม้หวาย ทั้งนี้ความเชื่อของชาวภาคใต้เกี่ยวกับไม้หวาย คือ สิ่งที่ไม่ใช้ดี หรือปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายออกไปจากตัวหรือออกไปจากบ้านของตนเอง โนราจึงนำเอาไม้หวายมาใช้เพื่อปิดเป่าสิ่งที่ไม่ดีออกไปจากโรงโนรา

การรำประกอบการใช้อาวุธ 2 ชนิด ดังกล่าวนั้นถือได้ว่าเป็นการรำขั้นสูงของโนรา เป็นการรำเฉพาะอย่างหรือรำเฉพาะตัวนายโรงจึงไม่ค่อยเห็นการแสดงชนิดนี้แพร่หลายนัก เพราะการรำโนราประกอบการใช้อาวุธ เป็นการรำที่ต้องใช้ศิลปะในการใช้ทำรำเฉพาะและ

ความสามารถที่เป็นคุณสมบัติของผู้รាំต้องได้รับการถ่ายทอดจากโนราใหญ่หรือนายโรงโนราโดยตรง การรាំโนราในปัจจุบันซึ่งเป็นการรាំเพื่อความบันเทิงของคณะโนราใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย คณะโนราต่างๆ เหล่านี้จะเรียนรู้วิธีการรាំผ่านการจดจำด้วยการแฝงตัวเข้าไปร่วมงานกับคณะโนราที่มีชื่อเสียงแล้วอาศัยการจำ และสังเกตกลวิธีการของหัวหน้าคณะทั้งในเรื่องการรាំ การใช้อาวุธ และการประกอบพิธีกรรมของโนราแล้วนำท่ารำการใช้อาวุธและการประกอบพิธีกรรมนั้นไปปรับปรุงดัดแปลงจนทำให้การแสดงดังกล่าวไม่คงรูปแบบเดิมไว้ จึงควรที่จะรวบรวม บันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาวุธในการรាំโนราประกอบพิธีกรรม การรាំแทงเข้และการรាំเขียนพรายที่ถูกต้องของสายท่านอุปถัมภ์รารากรไว้เป็นแบบแผนเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์กระบวนท่ารำ และประโยชน์ในทางวิชาการในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยเรื่องการใช้อาวุธในการรាំโนราประกอบพิธีกรรมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาที่มาของการใช้อาวุธในการรាំโนราประกอบพิธีกรรม
2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนท่ารำและกลวิธีการใช้อาวุธในการรាំโนราประกอบพิธีกรรม คือ การรាំแทงเข้ และการรាំเขียนพราย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโนรา พิธีกรรมโนรา และอาวุธที่ใช้ในการรាំโนรา
2. การสังเกต ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการแสดง นั่งสังเกตการณ์และจดบันทึกข้อมูลในประเด็นที่สงสัย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมช่วยแต่งหน้า แต่งตัว และจัดสถานที่ในการแสดงโนรา
3. การสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาวุธในการรាំโนรา ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์ศิลปินโนราและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโนราประกอบการใช้อาวุธ

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้อาวุธในการรำประกอบพิธีกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธในการรำโนรา โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาประชากรและกลุ่มตัวอย่างโนราผู้เป็นศิลปินโนราต้องเป็นโนราที่ผ่านพิธีครอบเทริดผูกผ้าใหญ่และมีประสบการณ์ในการรำโนราไม่น้อยกว่า 10 ปี และนักดนตรีต้องเป็นนักดนตรีที่เล่นดนตรีโนราและมีประสบการณ์ในการเล่นดนตรีโนราไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยเน้นศึกษาจากโนราสายท่านขุนอุปถัมภ์นรากรเป็นหลัก

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่แบบสัมภาษณ์ศิลปินโนรา และนักดนตรี เครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง และคอมพิวเตอร์วางตั้งสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลทั้งหลาย โดยวิเคราะห์หาประเด็นที่มีความเหมือนและความต่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และวิเคราะห์ทำการใช้อาวุธในการรำโนราประกอบพิธีกรรมใช้ทฤษฎีสังคมประกิตและทฤษฎีโครงสร้าง - หน้าที่ในการศึกษาประวัติที่มาของการใช้อาวุธในการแสดงทั้ง 2 ชุด ได้แก่ รำแทงเข้ และรำเชี่ยนพราย และนำทฤษฎีการเคลื่อนไหวมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบในการรำ

ผลการวิจัย

การใช้อาวุธในการรำโนราประกอบพิธีกรรมปรากฏในชุดการแสดง 2 ชุด คือ การรำแทงเข้และการรำเชี่ยนพราย การแสดงทั้ง 2 ชุดนี้ เป็นการแสดงของนายโรงโนราหรือโนราใหญ่ที่ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัวและประสบการณ์ในการรำ ผู้รำจะต้องผ่านพิธีครอบเทริดผูกผ้าใหญ่ การรำแทงเข้เป็นการรำที่ปรากฏอยู่ในพิธีกรรมโนราโรงครูเป็นการรำเพื่อระลึกถึงนางนวลทองสลี จากผลการวิจัยพบว่า การใช้อาวุธในการรำแทงเข้ปรากฏการจับอาวุธ 2 ลักษณะ คือ การจับอาวุธแบบมือเดียว และการจับอาวุธแบบสองมือ กระบวนการรำแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. กระบวนการใช้หอกก่อนรำ พบเพียงลักษณะเดียวคือ การจับหอกแบบมือเดียว
2. กระบวนการใช้หอกในขณะรำ พบสองลักษณะคือ การจับหอกมือเดียว และการจับหอกแบบสองมือ
3. กระบวนการใช้หอกหลังรำ ไม่พบการจับหอกหลังจากการรำ

ภาพที่ 1 การจับหอกมือเดียว

ภาพที่ 2 การจับหอกสองมือขณะรำ

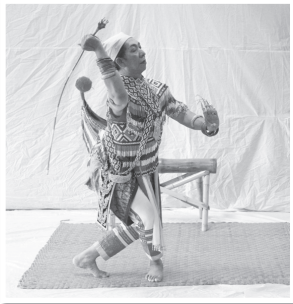
กระบวนการทำรำมุ่งเน้นการถ่ายทอดอารมณ์ในการต่อสู้กับจระเข้ที่เข้มแข็ง แข็งแรง และแฝงไปด้วยความอ่อนช้อยของท่ารำ ลักษณะท่ารำได้นำท่ารำพื้นฐานของการรำโนรามาใช้เป็นหลักในการรำรำแต่ท่ารำจะดูแข็งแรงและกระฉับกระเฉงกว่าการรำโนราปกติทั่วไป การรำเริ่มจากที่นายโรงโนราจับบทยายไกร (ไกรทอง) แล้วให้นายพรานมาสมมติเป็นจระเข้ หลังจากนั้นนายโรงก็จะออกมารำแทงเข้ (ซึ่งตัวจระเข้จะทำด้วยหยวกกล้วย) ดนตรีจะบรรเลงเพลงเชิดเพื่อให้นายโรงโนราเดินออกมาแล้วจึงบรรเลงดนตรีในจังหวะอื่นๆ เช่น เพลงโค เพลงนาดหรือเพลงเดิน ตามท่ารำของนายโรงโนรา

ภาพที่ 3 การรำแทงเข้

การรำเขียนพรายเป็นการรำรำที่ปรากฏอยู่ในการรำโนราเพื่อความบันเทิง เป็นการรำเพื่อตัดไม้ข่มนามคู่ต่อสู้และเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิกในโรงโนรา การรำเขียนพรายมักใช้กับการแข่งโนราประชันโรง แต่ละคณะจะใช้กลเม็ดเด็ดพรายเพื่อที่จะเอาชนะโนราฝ่ายตรงข้ามโดยการรำชนิดนี้เป็นพิธีทางไสยศาสตร์ นำกระดาด ผ่า หรือ ใบตอง เขียนชื่อโนราฝ่ายตรงข้ามมัดเชือกผูกไว้พร้อมกับการบริการรุมคาถาขอให้ฝ่ายตนเองชนะในการประชัน ผลการวิจัยพบว่าการใช้อาวุธในการรำเขียนพรายปรากฏ 2 ลักษณะ คือ การจับไม้หวายแบบมือเดียว และการจับไม้หวายแบบสองมือ โดยแบ่งกระบวนการรำได้ดังนี้

1. กระบวนการใช้ไม้หวายก่อนรำ พบเพียงลักษณะเดียวคือ การจับไม้หวายแบบมือเดียว
2. กระบวนการใช้ไม้หวายในขณะรำ พบสองลักษณะคือ การจับไม้หวายมือเดียว และการจับไม้หวายแบบสองมือ
3. กระบวนการใช้ไม้หวายหลังรำ ไม่พบการจับไม้หวายหลังจากการรำ

ภาพที่ 4 การจับไม้หวายมือเดียว

ภาพที่ 5 การจับไม้หวายสองมือ

กระบวนการรำเริ่มด้วยการที่หมอกบโรงเดินนำหน้า โนราใหญ่ และนายพราน ตามลำดับ หมอกบโรงบริการรุมคาถาเรียกจิตวิญญาณของโนราฝ่ายตรงข้ามเข้ามาอยู่ในตัวพรายและต่อจากนั้นหมอกบโรงจะบริการรุมคาถาเพื่ออำนวยการช่วยให้แก่ฝ่ายโนรา ลำดับต่อมาฝ่ายโนราหรือโนราใหญ่จะออกรำอย่างมั่นใจ ทำทิวตลิลการรำที่สวยงามตามด้วยท่วงทำนองเพลงเซิด และเพลงกราย การรำเขียนพรายผู้รำจะไม่สวมเทริดเพราะจะทำให้รำไม่สะดวก

ภาพที่ 6 การบริการมรดกของหมอกบโรง

ภาพที่ 7 การรำเขียนพราย

สรุปผล

การแสดงโนราเพื่อประกอบพิธีกรรมและการแสดงโนราเพื่อความบันเทิง ปรากฏการใช้อาวุธในการรำโนราอยู่ในการแสดงเพื่อประกอบพิธีกรรมนั่นคือ พิธีกรรมโนราโรงครู คือการรำแทงเซ้และนอกจากนี้การใช้อาวุธในการรำโนราก็ยังปรากฏในการแสดงโนราเพื่อความบันเทิงอีกด้วยแต่ว่าการแสดงโนราเพื่อความบันเทิงนั้นมีการจัดพิธีกรรมโนราเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

การรำแทงเซ้เป็นการรำที่ปรากฏอยู่ในพิธีกรรมโนราโรงครู เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษให้หัวครูหมอตายโนราที่ตนเองสืบเชื้อสาย การรำแทงเซ้จะปรากฏอยู่ในการจัดโนราโรงครูใหญ่ โดยจะจัดขึ้น 3 วัน 2 คืน ในวันที่ 3 มีการรำแทงเซ้ซึ่งเป็นการรำที่เชื่อกันว่าเพื่อระลึกถึงนางนวลทองสลักก่อนที่จะเข้าวังตามตำนานของโนรา การรำเขียนพรายเป็นการรำที่ปรากฏอยู่ในโนราบันเทิงคือ การแสดงโนราประชันโรงแต่ก็มีการจัดพิธีกรรมแทรกเข้ามาเพราะการรำเขียนพรายเป็นการรำเพื่อประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ ตัดไม้ข่มนามโนราฝ่ายตรงข้าม และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่สมาชิกในคณะของตนในการประชันโนราเพื่อหายอดโนรา

การแสดงโนราทั้ง 2 ชุดนี้เป็นการแสดงชั้นสูงของโนราเพราะฉะนั้นผู้ที่สามารถจะรำได้ต้องเป็นผู้ที่ผ่านพิธีครอบเทริดผูกผ้าใหญ่มาแล้วเท่านั้นประกอบกับการแสดงที่ต้องใช้ความสามารถและลีลาของผู้รำโดยแท้จริง ถ้ายทอดการรำผ่านทางสีหน้า ท่าทาง และอารมณ์

ความรู้สึกที่เหมือนจริง สะกดคนดูในตรึงตาตรึงใจกับการรำรำได้ การใช้อาวุธก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้การแสดงแต่ละชุดนั้นมีความสมจริงเพราะทุกท่าทางการรำรำนั้นแฝงไปด้วยความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้ชมได้รับทราบ อาวุธหากรวมทั้งไว้ก็เป็นแค่อาวุธที่ดูธรรมดาแต่เมื่อไหร่ที่หยิบขึ้นมาใช้แล้วนั้น อาวุธก็จะดูมีคุณค่าและมีความสวยงามอยู่ด้วยเสมอ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้อาวุธในการรำโนราประกอบพิธีกรรม การรำแทงเข้ และการรำเขียนพรายผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

การใช้อาวุธในการรำประกอบพิธีกรรมพบว่ามีการใช้อาวุธในการรำโนรา 2 ชนิด คือ หอกพบในการรำแทงเข้และไม้ห้วยพบในการรำเขียนพราย การรำแทงเข้และการรำเขียนพรายเป็นการรำขั้นสูงของโนราใช้รำเฉพาะผู้ที่เป็นนายโรงโนราหรือโนราใหญ่เท่านั้น เพราะผู้ที่เป็นนายโรงโนราหรือโนราใหญ่นั้นต้องผ่านพิธีผูกผ้าครอบเทริดเสียก่อนเพื่อประกาศให้คนทั่วไปยอมรับในความสามารถในการแสดงคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเข้าพิธีครอบครุโนราได้จะต้องเป็นผู้ชายอายุ 20 ปีบริบูรณ์เป็นต้นไป ต้องเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ไม่ผ่านพิธีการแต่งงานจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านการแสดงโนราอย่างสมบูรณ์ ต้องผ่านการบวชหรือบวชหลังจากพิธีครอบครุและจะต้องมีความประพฤติที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับธรรมนิตย นิคมรัตน์ (2553) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้รำแทงเข้ไว้ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงที่แฝงไปด้วยความเชื่อและความศรัทธาของผู้ที่มีเชื้อสายโนราที่ยึดถือเป็นประเพณีปฏิบัติและพัฒนาจากกรุ่นหนึ่งสู่กรุ่นหนึ่งโดยการอาศัยร่วมกันเกิดจากการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นหมู่เหล่าที่รับเอาค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐานของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่มาอยู่ในบุคลิกของตนเองสอดคล้องกับทฤษฎีสังคมประกิตของเดชา วัฒนไพศาล (2554) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม จากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธในการรำโนราประกอบพิธีกรรมพบว่า การรำแทงเข้สะท้อนให้เห็นความเชื่อและความศรัทธาของผู้ที่มีเชื้อสายโนราผ่านการจัดพิธีกรรมโนราโรงครุเพื่อให้ผู้ที่มีเชื้อสายโนราโดยมีประวัติที่มาจากตำนานการเกิดโนราเมื่อครั้งที่นางนวลทองสำลีเดินทางกลับมายังเมืองของพระยาสาขายฟ้าพาดก่อนจะถึงปากทางเข้าเมืองมีจระเข้ลอยมาขวางทางอยู่จึงเกิดการต่อสู้กับจระเข้และชนะในที่สุดสอดคล้องกับตำนานการเกิดโนราของท่านขุนอุปถัมภ์นารการที่รวบรวมไว้ ภิญญ

จิตต์ธรรม (2513) การรำแทงเซ่จึงเป็นการแสดงที่ระลึกถึงนางนวลทองสำลี การรำแทงเซ่นี้ในการประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูโรงใหญ่ตามตำนานการรำแทงเซ่เป็นการแทงเซ่โดยทหารผู้ที่นำนางนวลทองสำลิล่วงที่แทงเพียงคนเดียว แต่เมื่อนำมาแสดงในโนราโรงครูวันที่ 3 จะมีการแสดงจับบท 12 เรื่อง ในการแสดงจับบท 12 เรื่องนี้ได้นำเอาวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทองนำมาแสดงด้วย คณะโนราเชื่อกันว่าการหากเอาเรื่องจริงทั้งหมดจากตำนานมาแสดงจะเป็นการล้อเลียนเรื่องจริงของเจ้านายชั้นสูงจึงมีการพลิกแพลงเรื่องให้สอดคล้องกับวรรณกรรมเรื่องไกรทองเสียและการรำเขียนพรายสะท้อนให้เห็นความเลื่อมใสในการแสดงโนรา การอวดลีลาความสามารถของนายโรงโนราในแต่ละคณะโนราที่จะมาประชันกัน นอกจากนี้การรำเขียนพรายยังเป็นการรำประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์เพื่อเป็นการตัดไม้ข่มนามโนราฝั่งตรงข้ามและเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิกของตนเองอีกด้วย การใช้อาวูธในการรำประกอบพิธีกรรมทั้งการรำแทงเซ่และการรำเขียนพรายล้วนแล้วแต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างดีเยี่ยม โดยในปัจจุบันการรำแทงเซ่และเขียนพรายมักจะเป็นการรำในรูปแบบ “ครูพักลักจำ” จึงทำให้การรำแทงเซ่และเขียนพรายผิดเพี้ยนไปจากเดิม การศึกษาเรื่องการใช้อาวูธในการรำแทงเซ่และการรำเขียนพรายจึงเป็นการศึกษาที่ได้ช่วยกันรักษาพิธีกรรมของโนราและรักษาการแสดงโนราไว้เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดสืบไป

กระบวนการทำรำและกลวิธีการใช้อาวูธในการรำแทงเซ่ การรำแทงเซ่เป็นกระบวนการรำประกอบพิธีกรรมกับลีลาการใช้อาวูธที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ท่าทางการรำรำจะเน้นท่าทางการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้แสดงเพราะการรำแทงเซ่จะปรากฏอยู่ในการแสดงประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูวันที่ 3 เป็นการรำขั้นสูงของโนรา โดยมีที่มาตามตำนานและความเชื่อ ความศรัทธาของชาวภาคใต้ ท่ารำและลีลาในการรำประดิษฐ์ขึ้นจากลักษณะท่าทางการต่อสู้ระหว่างคนและจระเข้ โดยการรำรำจะมีเอกลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะตามท่าทางพื้นฐานของการแสดงโนรา เช่น ท่าเขาควย ท่าสอดสร้อย ท่าท่งโรง ท่าลงฉาก ท่าลงฉากน้อย ท่าขึ้นนอน ท่าทางการรำรำของโนราลักษณะท่าจะตั้งวงเป็นฉากซึ่งถือได้ว่าเป็นลักษณะเด่นเฉพาะการรำรำโนราที่แตกต่างไปจากการรำรำของนาฏศิลป์ไทยที่ตั้งวงเป็นวงโค้ง ลักษณะการใช้อาวูธจึงเป็นไปตามกระบวนการรำของการรำแทงเซ่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันระหว่างลีลาการรำรำกับการใช้

อาวุธ จากการศึกษาการรำแทงเข้พบว่าปรากฏท่ารำจำนวน 30 ท่า ในการรำยรำทั้ง 30 ท่า นั้นเป็นการรำประกอบการใช้อาวุธของตัวนายโรงโนรา อาวุธที่ปรากฏคือ หอก เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการต่อสู้ การเอาชนะ การฟาดฟันกันเพื่อให้เกิดชัยชนะ และเป็นเครื่องมือป้องกันตนเอง ชาวภาคใต้ในสมัยก่อนใช้หอกเป็นอาวุธเพื่อป้องกันตัว และไว้ใช้ขู่พวกที่มาลักขโมยวัวหรือควาย หากพิจารณาตามวัตถุประสงค์แล้วหากวางหอกเป็นเครื่องประกอบฉากในการรำโนราในการประกอบพิธีกรรม หอกก็จะเป็นแค่เครื่องประกอบฉากไม่ได้มีบทบาทแต่อย่างใด แต่เมื่อหอกถูกนำมาใช้ประกอบการรำโดยผู้แสดงถือหอกเดินออกมาพร้อมกับท่ารำก็จะทำให้หอกดูมีความน่าสนใจ มีพลัง มีความขลังไปพร้อมๆ กับการเพลงที่ใช้ในการรำ เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย สถานที่ที่ใช้แสดง กระบวนการรำ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการรำ

กระบวนการใช้อาวุธในการรำเขียนพราย เป็นการรำยรำที่อวดลีลาของผู้แสดงที่มีลักษณะเด่นคือการจับไม้หวายในรูปแบบต่างๆ เช่น การจับไม้หวายโดยให้ปลายไม้หวายโค้งงอตามการงอของไม้หวาย กระบวนท่ารำจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการรำแทงเข้คือ เน้นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่สื่อออกมาเป็นท่าทางประกอบการใช้อาวุธตามลักษณะพื้นฐานท่าทางการรำโนรา ในการทำพิธีกรรมของโนราคือการตัดไม้ขมิ้นนามคู่ต่อสู้การรำเขียนพรายเป็นการรำที่ปรากฏในการแสดงโนราประชันโรง (โนราแข่ง) สอดคล้องกับการแสดงโนราประชันโรงของสุพรรณ นาคเสน (2539) เน้นการอวดลีลาของผู้แสดงเป็นหลัก ลักษณะการใช้อาวุธก็เป็นไปตามลักษณะการเคลื่อนไหวของมือและแขนคือเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน จากการศึกษาการรำเขียนพรายพบว่าปรากฏท่ารำจำนวน 29 ท่า ในการรำยรำทั้ง 29 ท่า นั้นเป็นการรำประกอบการใช้อาวุธของตัวนายโรงโนรา อาวุธที่ปรากฏคือ ไม้หวาย เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการปิดเป้าสิ่งที่ไม่ดีออกจากตัว การต้องการเอาชนะ หากพิจารณาตามวัตถุประสงค์แล้วไม้หวายเป็นอาวุธที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้สำหรับเขียนตีหรือนำมาทำเป็นเครื่องจักรสาน เฟอร์นิเจอร์ต่างๆ เป็นเครื่องเรือนประดับตกแต่งภายในบ้าน แต่เมื่อไม้หวายถูกนำมาใช้ประกอบการรำโดยผู้แสดงถือไม้หวายพร้อมกับแสดงลีลาท่ารำก็จะทำให้ไม้หวายมีความเคร่งขรึม ความอึกเขม ความมีพลัง ความจริงจัง เพื่อให้การถ่ายทอดท่ารำของผู้แสดงแตกต่างจากการรำอวดลีลาของโนราแบบปกติทั่วไป การรำเขียนพรายเป็นการรำอวดลีลาการรำยรำของนายโรงโนรา เพราะฉะนั้นลักษณะท่าทางในการรำจะทรงตัวนิ่ง

เข้มแข็ง และแฝงไปด้วยสวยงาม การใช้อาวูในการร่ำร่วมกับองค์ประกอบการแสดงอื่นๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมให้การรำและการใช้อาวูในการรำเขียนพรายเป็นชุดการแสดงที่มีความตื่นต่อน่าติดตามชมจนจบกระบวนการรำเขียนพราย

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานหรือสถาบันที่มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมทางด้านโนรา ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้อาวูในการรำโนรา และถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการแสดงที่เกี่ยวกับการใช้อาวูของโนราใหญ่หรือนายโรงโนรา เพื่อให้การใช้อาวูในการรำโนรามีแบบแผนที่แน่นอนในแต่ละสายตระกูล สาเหตุเนื่องมาจากผู้ที่วิจัยได้ศึกษาเรื่องการใช้อาวูพบว่า มีเพียงโนราอาวูโสเท่านั้นที่สามารถรำการใช้ อาวูได้อย่างน่าเชื่อถือ โนรารุ่นใหม่จะอาศัยรำแบบครูพักลักจำจึงทำให้วิธีการใช้อาวูไม่มี แบบแผน เพราะโนราแต่ละสายตระกูลก็จะมีความคิดและกระบวนการรำแตกต่างกัน หากไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านี้แก่นโนราในรุ่นหลังก็อาจจะทำให้กระบวนการใช้อาวู ในการรำโนราอาจสูญหายไปในอนาคต

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้อาวูประกอบการแสดงโนราอย่างต่อเนื่อง เพราะในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในเรื่องของสภาพแวดล้อม สภาพสังคม รวมไปถึงศิลปะการแสดงของทางภาคใต้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย หากขาดการศึกษาและ วิจัยเรื่องการใช้อาวูต่อไป การใช้อาวูในการรำของโนราอาจสูญหายไปตามกาลเวลาได้

บรรณานุกรม

เดชา เดชาวัฒน์ไพศาล. (2554). **สังคัมประกิต**. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2554, จาก

<http://images.drdecha.multiply.multiplycontent.com>

ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์. (2539). **โนรา : การรำประสมท่าแบบตัวอ่อน**.

ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2519). **โนรา. สงขลา : วิทยาลัยครูสงขลา**.

สุพัฒน์ นาคเสน. (2539). **โนรา : การรำเขียนพราย - เขียวปลุกมะนาว**.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.